

אין לאפשר מימון הליכים ייצוגיים ע"י חברה פרטית הפועלת למטרות רווח

סדר דין אזרחי-תובענה ייצוגית

ת"צ 28974-10-20 פירט נ' Monsanto Company ואח'

כב' השופטת – י' רוטנברג

ב"כ המבקש: עו"ד רוברט אפשטיין; עו"ד תומר ברם; עו"ד איל גולדנברג; ב"כ המשיבות: עו"ד רון פלג; עו"ד רותם גלעד; עו"ד שי גרף

7.8.25

העובדות:

1. ההליך דנן עוסק בשאלה עקרונית והיא האם יש לאפשר מימון הליכים ייצוגיים ע"י חברה פרטית הפועלת למטרות רווח. נגד שלוש חברות הוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית שעניינה בטענות לייצור ומכירה של חומר קוטל עשבים מסוג "ראונדאפ", אשר נטען כי הוא מגדיל באופן משמעותי את הסיכון לחלות בסרטן. החברות מבקשות את סילוק בקשת האישור על הסף, בטענה שההליך הייצוגי נתמך וממומן על ידי חברה בע"מ, פירסט ליברה ישראל בע"מ, שהיא חברה פרטית העוסקת במימון תביעות ובורריות ופועלת למטרות רווח. לטענתן, הגשת תובענה ייצוגית במימון של חברה פרטית למטרות רווח נוגדת את הדין, ואין להתירה. מבקש בקשת האישור - יו"ר פירסט ליברה, טוען מנגד כי אין כל איסור בדין על ניהול הליך ייצוגי במימון של חברה פרטית הפועלת למטרות רווח, וכי הדבר מביא תועלת לציבור. לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, הסוגיה המורכבת של מימון הליכים ייצוגיים על ידי קרנות מימון פרטיות, טרם נדונה בפסיקה וטרם הוסדרה בחקיקה, וכיום, אין איסור בחוק תובענות ייצוגיות על מימון תובענות ייצוגיות בידי קרנות מימון פרטיות.

ההחלטה:

1. כב' השופטת י' רוטנברג פסקה כי יש לקבל את הבקשה לסילוק בקשת האישור על הסף. אין בחוק תובענות ייצוגיות הסדר של סוגיית מימון ההליך הייצוגי על ידי חברה פרטית הפועלת למטרות רווח, עם זאת, החוק אינו מתיר ניהול הליך ייצוגי הממומן על ידי חברה פרטית למטרות רווח, לפי המודל שבו הוגשה בקשת האישור. על פי החוק, את ההליך הייצוגי יוליכו שניים - התובע הייצוגי ובא כוחו. הליך ייצוגי המנוהל על ידי גורם נוסף, שליש במספר, מתנהל במתכונת שונה מהמתכונת שנקבעה בחוק. הגורם הנוסף - פירסט ליברה - הינו מהותי שכן הוא נותן את המימון והוא בעל אינטרסים של ממש בתוצאות ההליך. המשמעות היא חריגה מהותית ממתווה החוק, שאינה מתיישבת עם הוראותיו ועם מערכת האיזונים שנקבעה בו. פירסט ליברה אינה "סתם" גורם מממן, אלא חברה פרטית הפועלת למטרות רווח, שהעמידה את המימון להליך עוד טרם הגשת בקשת האישור, ומצפה לקבל בתום ההליך את החזר הוצאותיה ואף רווחים. היא חולשת כלכלית על ההליך, היא הנושאת בסיכונים הכלכליים, והיא גם אמורה לקבל את החזר השקעותיה ואת רווחיה.

2. זאת ועוד, נקבע כי אי הסדרת האפשרות של מימון הליך ייצוגי על ידי חברה פרטית למטרות רווח, אינה בגדר לאקונה, אלא מדובר בהסדר שלילי שאין להשלימו באמצעות חקיקה שיפוטית. חוק תובענות ייצוגיות רגיש במיוחד להיבטים כספיים. בית המשפט מעורב מאוד בקביעת הגמול ושכר הטרחה שישולמו לתובע הייצוגי ולבא כוחו, ובעניינים אלו מסור לבית המשפט שיקול דעת בלעדי. זאת, בין היתר, כדי להתמודד עם חשש מובנה וממשי לניגוד עניינים בין חברי הקבוצה ובין התובע המייצג ובאי הכוח המייצגים. הגורם המממן עלול להפר את האיזון הכספי בתמריצים שקבע החוק. כמו כן, הוראות החוק קובעות מתי ניתן להסתייע בגורמים מממנים, כך שהצורך במימון להליכים ייצוגיים לא נעלם מעיני המחוקק, והוא בחר להסדירו באמצעות קרנות מימון ציבוריות. ישנו חשש לניגוד עניינים, בין טובתה של הקבוצה, ובין האינטרסים של פירסט ליברה כפי שאלו באים לידי ביטוי בהסכם המימון. אם לא די בכך, הרי שלתובע הייצוגי שהוא יו"ר פירסט ליברה, אין עילת תביעה אישית כנדרש בחוק. נפסק כי מדובר במודל לא קביל, ופסול. על המחוקק הישראלי להביע עמדתו ביחס לאפשרות של מימון תובענות ייצוגיות על ידי חברות פרטיות למטרות רווח, השאלה אינה שאלה של הדין הרצוי, אלא של הדין המצוי.

לסיכום, הבקשה לסילוק על הסף מתקבלת.

//

dok.co.il